

Канада. ЕГП. Формування території. Природні умови. Багатство сировинної бази. Особливості розміщення населення. Українці в Канаді. Найбільші міські агломерації. Господарство Канади. Роль країни в міжнародному географічному поділі праці

Канада належить до високорозвинутих країн. Вона посідає 7-ме місце в світі за обсягом промислового виробництва. Це колишня колонія Великої Британії та Франції, а нині — член НАТО, ООН, ОАД, ОЕСР, член Британської Співдружності націй.

Форма правління і державний устрій. Канада — федеративна держава, що складається з 10 провінцій і 3 територій. Генерал-губернатор, якого призначає англійська королева, є формальним главою держави. Найвищим органом влади є двопалатний парламент (сенат і палата громад). Повну незалежність Канада здобула лише в 1931 р., а її перша самостійна конституція створена в 1963 р.

Географічне положення. Канада — країна Північної Америки. Її територія омивається водами трьох океанів: *Тихого*, Північного Льодовитого, Атлантичного. Берегова лінія країни становить більш як 200 тис. кілометрів, суходільний кордон - близько 8890 км. Велике значення для економіки Канади має її сусідство на півдні та заході із США.

Природні умови і ресурси. Канада надзвичайно багата на мінеральні, гідроенергетичні та лісові ресурси. Велика частина її території розташована на Канадському Арктичному архіпелазі, непридатному для господарського використання через екстремальні кліматичні умови. На заході країни простягаються Кордильєри, багаті на рудні корисні копалини, а на південному сході — відроги Аппалачів. Решта території — рівнинна. Канада лежить в арктичному, субарктичному та помірному кліматичних поясах, де надто несприятливі умови для розвитку сільського господарства. Винятком є Великі рівнини. Багатством країни є чималі площі родючих земель, розташованих у басейнах великих річок. Канада має достатні ресурси питної води. Приблизно половина території країни покрита лісами, за за пасами яких вона посідає 3-тє місце в світі. Серед корисних копалин є значні запаси цинку, нікелю, залізної руди, міді, свинцю, урану. Канада повністю забезпечує власні потреби в мінеральній сировині, значна її частина йде на експорт.

Населення. Канада належить до країн переселенського типу. Річний приріст населення становить 1,3%. Канада — одна з найменш заселених країн світу. Середня густота населення — лише 3 особи на 1 км². У країні зафіксований високий рівень урбанізації: майже 80% населення - міські жителі. Найбільші міста - *Торонто, Монреаль, Ванкувер, Оттава*. Водночас у країні є велика кількість невеликих містечок, де населення зайняте в промисловості та сфері послуг. Більшість населення належить до християн (46 % — католики, 36 % - протестанти, 1,5% — православні), решта сповідують інші релігії.

Національний склад (походження) населення, %	
Національність	Частка населення, %
Англійці	45
Французи	33
Німці	10
Українці	4
Італійці	4
Інші	3
Корінне населення	1

Господарство. Становлення і розвиток економіки Канади залежать від впливу США. Понад 50 % національної економіки контролюються іноземними компаніями, 80% з яких розташовані в США. Майже 90 % усього населення Канади проживають у межах 160 км від кордонів із США. Сучасна Канада входить до «Великої сімки» високорозвинутих країн світу. Особливістю її економіки є те, що 30 % усіх капіталовкладень належать державному сектору. Створенню ефективної ринкової економіки за надзвичайно короткі строки сприяли такі чинники: багаті природні ресурси, невелика кількість населення, заохочувальна імміграційна політика, ефективне використання іноземних інвестицій, демократизація суспільства, підтримка державою малого і середнього бізнесу, НТР і розвиток сучасних виробництв, розвиток видобувної промисловості та первинної обробки. Канада посідає одне з перших місць у світі з виробництва та експорту мінеральної сировини.

Паливно-енергетичний комплекс базується на власних ресурсах нафти, газу і кам'яного вугілля. За виробництвом електроенергії на душу населення країна посідає 2-ге місце в світі. ГЕС виробляють 65 % електроенергії, вони розташовані в основному каскадами на великих річках, за енерго потенціалом яких Канада посідає 1-ше місце в світі. ТЕС побудовано біля великих міст, вони виробляють близько 20 % електроенергії. Частка АЕС у виробленні електроенергії останнім часом збільшилася і становить 15 %.

Чорна металургія представлена підприємствами повного циклу, що працюють на власній сировині. Продукція цієї галузі повністю забезпечує власні потреби господарства. Основними її центрами є *Гамільтон, Су-Сент-Марі, Сідні*.

З галузей кольорової металургії, що використовують переважно власну сировину і власну дешеву енергію, розвинуто виробництво міді, свинцю, нікелю, титану, кобальту, платини, золота, срібла. Основні її центри - Садбері, Трейл, Томпсон, Монреаль, Норанда. Підприємства з виробництва алюмінію працюють на довізних бокситах.

Хімічна промисловість, що використовує власну сировину (азбест, сірку, калійні солі), охоплює виробництво пластмас, мінеральних добрив, хімічних волокон, за виробництвом яких Канада посідає 5-те місце в світі. Є також нафтопереробні підприємства. Центри галузі — Монреаль, Торонто, Вінніпег, Едмонтон.

Деревообробна та целюлозно-паперова галузі за обсягом експорту своєї продукції виводять Канаду на 1-ше місце в світі. Щодо запасів промислової деревини, то Канада поступається лише Росії і Бразилії, а за виробництвом пиломатеріалів і паперової маси — лише США. Центри галузі зосереджено в провінціях Онтаріо, Квебек, Британська Колумбія.

З галузей машинобудування переважають автомобіле-, судно-, літако-, локомотивобудування, виробництво сільськогосподарських машин тощо. Галузі тяжіють до машинобудівних центрів США. Розвинуто також виробництво промислового устаткування, точного електромашинобудування. Найбільші центри машинобудування — Монреаль, Торонто, Гамільтон, Вінніпег, Ванкувер.

Легка промисловість є добре розвинутою. Галузь представлена в основному текстильними і взуттєво-шкіряними - підприємствами. У своєму розміщенні підприємства орієнтуються на споживача.

Харчова промисловість також орієнтується на споживача, її підприємства розташовано в усіх регіонах проживання населення.

У сільському господарстві переважають великі фермерські господарства. Вони займають 70% усіх сільськогосподарських угідь, мають високий технологічний рівень забезпечення, що передбачає впровадження новітніх розробок науки і техніки та застосування висококваліфікованої праці. Усе це сприяє виробництву якісної конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції, 50% якої Канада експортує до різних країн світу. Зернова галузь займає провідне місце в сільському господарстві. Основні райони вирощування зернових — канадські прерії (провінції *Манітоба, Саскачеван, Соскачеван, Альберта*) — так званий пшеничний пояс Канади. За експортом пшениці та ячменю Канада посідає одне з перших місць у світі. Вирощують також овес, льон, рапс, тютюн. Природні пасовища та значні обсади виробництва зернової продукції сприяють розвитку тваринництва: розведенню великої рогатої худоби, свиней, птахів. Добре розвинуто рибальство. Канада відома як світовий постачальник мороженої риби. Традиційним для країни є хутровий промисел.

У Канаді розвинуто всі види транспорту. Найгустіша транспортна мережа - поблизу кордону із США. У перевезеннях пасажирів головну роль відіграє автотранспорт. Через усю країну побудовано швидкісні автостради. Дві трансканадські залізниці утворюють розгалужену мережу по всій країні. Розвинутий і трубопровідний транспорт. Нафто- і газопроводи простягаються до США. У перевезенні пасажирів і вантажів істотну роль відіграє водний транспорт: використовуються річки та озера Північної Америки. У міжнародній перевезеннях велике значення має морський транспорт. Авіаційний транспорт допомагає досягати необжитих районів країни. У зимовий період використовується такий специфічний аеросанний транспорт, як снігоходи.

Зовнішньоекономічні зв'язки. Канада експортує майже 30% ВВП. Серед товарів експорту — сировина (свинець, цинк, нікель), прокат кольорових металів, автомобілі, інша продукція машинобудівної, деревообробної промисловосй та сільського господарства. Велика частка електроенергії експортується в мережу США. Серед статей імпорту — алюмінієва, хімічна сировина, продукт ція точного та електронного машинобудування, овочі та фрукти. У 1992 р. було встановлено дипломатичні відносини між Канадою та Україною. Зовнішньоторговельні зв'язки Канади з Україною доки що не є сталими. Спочатку вони досить швидко розвивалися, а потім обсяги товарообміну поступово скоротилися.